

Den 23. maj 2023
MIM 46-23

GRUNDNOTAT til Folketingets Europaudvalg

Om Kommissionens delegerede direktiv om tilpasning til den videnskabelige og tekniske udvikling af bilag IV til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/65/EU (RoHS-direktivet) for så vidt angår en undtagelse for anvendelsen af kviksølv i smeltetrykstransducere til kapillarreometre under nærmere bestemte betingelser (delegeret retsakt)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har den 4. maj 2023 fremsendt en delegeret retsakt om ændring med henblik på tilpasning til den tekniske udvikling af bilag IV til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/65/EU af 8. juni 2011 om begrænsning af anvendelsen af visse farlige stoffer i elektrisk og elektronisk udstyr. Med retsakten optages en ny undtagelse (49) for anvendelsen af kviksølv i smeltetrykstransducere til kapillarreometre ved temperaturer over 300 °C og tryk på over 1000 bar i en tidsbegrænset periode på to år og seks måneder. Den delegerede retsakt vurderes marginalt at svække beskyttelsesniveauet i Danmark. Retsakten vurderes ikke at have umiddelbare væsentlige samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser. Regeringen kan støtte undtagelsen, da beskyttelsesniveauet under Forordning (EF) nr. 1907/2006 (REACH-forordningen), ikke vil være svækket og substitution af kviksølv i denne anvendelse på nuværende tidspunkt ikke er videnskabeligt og teknisk gennemførlig. Frist for medlemsstaternes indsigelse er d. 2. juni 2023. Regeringen kan derfor støtte, at Rådet ikke gør indsigelse mod udstedelsen af den delegerede retsakt og vil otte dage fra oversendelsen af nærværende notat lægge dette til grund.

Baggrund

Kommissionen har den 4. maj 2023 fremsendt delegeret retsakt om tilpasning til den tekniske udvikling af bilag IV til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/65/EU om begrænsning af anvendelsen af visse farlige stoffer i elektrisk og elektronisk udstyr (RoHS-direktivet).

Kommissionen har vedtaget den delegerede retsakt med hjemmel i RoHS-direktivets artikel 5, stk.1, litra a, som et delegeret direktiv. Artikel 5 indeholder bestemmelser om tilpasning af direktivets bilag III og IV til den videnskabelige og tekniske udvikling.

Den delegerede retsakt er udstedt i henhold til TEUF artikel 290 og kan kun træde i kraft, såfremt Europa-Parlamentet eller Rådet ikke gør indsigelse inden for en frist på to måneder, i dette tilfælde indtil den 5. juli 2023. Fristen for indsigelse kan forlænges med to måneder efter anmodning fra enten Europa-Parlamentet eller Rådet. Europa-Parlamentet træffer beslutning om indsigelse med absolut flertal. Rådet træffer beslutning om indsigelse med kvalificeret flertal.

Formandskabet har anmodet om eventuelle indsigelser fra medlemsstaterne senest den 2. juni 2023.

Formål og indhold

RoHS-direktivet giver aktører og virksomheder mulighed for at ansøge om optag eller fornyelse af midlertidige undtagelser fra de begrænsninger, som et stof er underlagt under direktivet. Direktivets bilag III og IV indeholder en optegnelse over de materialer og komponenter i elektrisk og elektronisk udstyr, til specifikke anvendelser, som er fritaget fra begrænsning i henhold til direktivet.

For at en undtagelse ifølge direktivets artikel 5, stk. 1, litra a) kan optages eller fornyes på bilag III og IV, skal det fastslås, at optagelsen ikke svækker den miljø- og sundhedsbeskyttelse, der ydes efter forordning (EF) nr. 1907/2006 (REACH), og at en af følgende betingelser er opfyldt:

- Det er ikke teknisk eller videnskabeligt muligt i praksis at eliminere eller substituere dem ved hjælp af ændringer af udformningen eller materialer og komponenter, der ikke kræver anvendelse af materialer eller stoffer på listen i bilag II;
- Alternativernes pålidelighed er ikke sikret;
- Den samlede negative miljø-, sundheds- og forbrugerbeskyttelsesmæssige indvirkning som følge af substitutionen er større end de samlede miljø-, sundheds- og forbrugerbeskyttelsesmæssige fordele herved.

Beslutninger om optagelse eller fornyelse af undtagelser og disses gyldighedsperioder skal tage hensyn til alternativernes tilgængelighed, substitutionens socioøkonomiske indvirkning og enhver potentiel indvirkning på innovationen.

Kommissionen modtog den 26. april 2021 en ansøgning om en ny undtagelse i RoHS-direktivets bilag IV for anvendelsen af kviksølv i smeltetrykstransducere til kapillarreometre ved temperaturer over 300 °C og tryk på over 1000 bar.

De omfattede produkter falder ind under kategori 9 "overvågnings- og reguleringsinstrumenter" i direktivets bilag I og undtagelsens anvendelsesområde er begrænset hertil.

Den tekniske og videnskabelige vurderingsrapport fremhævede følgende:

Kapillarreometre benyttes til at analysere viskositet, f.eks. af smeltede polymerer, for at forudsige deres adfærd eksempelvis i en ekstruderingsproces, som en fremstillingsproces hvor der kan laves et ensartet produkt ved at udsætte f.eks. en polymer for høj varm og højt tryk, polymeren vil til sidst i processen blive ført igennem en form hvorved det endelige produkt skabes. Den anvendte tryktransducer består af elektriske komponenter og er således en elektrisk måleanordning, der er omfattet af RoHS-direktivets anvendelsesområde. Kviksølv anvendes som fyldmateriale i tryktransduceren til kapillarreometre med henblik på at overføre sondens tryk til en sensor uden for højtemperatur- og trykområdet.

I områder med tryk under 1000 bar og temperaturer under 300 °C er det muligt at substituere kviksølvet med hhv. en natriumkalium legering eller galinstan (en legering af gallium, indium og tin), uden at membranen bliver beskadiget, eller at der sker en reaktion med kapillarmaterialet. Dette er ikke muligt ved tryk over 1000 bar og temperaturer over 300 °C

Ansøger oplyser, at som worst case vil denne undtagelse resultere i, at der årligt vil blive importeret under 50 g kviksølv pr. år i EU.

Kommissionen har vurderet, at undtagelsen kan optages for den specifikke anvendelse, da den ikke svækker den miljø- og sundhedsbeskyttelse, der ydes efter forordning (EF) nr. 1907/2006 (REACH),

og da kravet i artikel 5 stk. 1, litra a vurderes at være opfyldt med henvisning til, at det ikke er teknisk eller videnskabeligt muligt i praksis at eliminere eller substituere anvendelsen ved hjælp af ændringer af udformningen eller materialer og komponenter, der ikke kræver anvendelse af materialer eller stoffer på listen i bilag II.

Ansøger har anmodet om undtagelse i syv år. Produktet er imidlertid underlagt begrænsning og krav om udfasning inden udgangen af 2025 i kraft af Minamatakonventionen om kviksølv, som gennemføres ved forordning (EU) 2017/852, hvorfor det er nødvendigt at begrænse undtagelsens gyldighedsperiode til den 31. december 2025.

Kommissionen har hørt ekspertgruppen for delegerede retsakter under RoHS-direktivet den 26. oktober 2022. Det bemærkedes på ekspertgruppemødet, at der kan være produkter på markedet af denne produkttype, som ikke lever op til de nuværende regler, hvor virksomheder har tolket, at produkttypen var undtaget fra RoHS-direktivet jf. dennes art. 2, stk. 2, litra d, som undtager stationære industrielle værktøjer i stor skala og undtaget Minamatakonventionen som højpræcisions måleudstyr. Kommissionen konkluderer i det delegerede direktiv, at nærværende produkttype ikke anses for at være omfattet af undtagelsestilfældene — hverken i forbindelse med montering i stort udstyr eller i forbindelse med målinger med stor præcision. Overtrædelsestilfælde i relation til nærværende bør behandles case-by-case.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt den delegerede retsakt og kan gøre indsigelse indtil den 5. juli 2023, hvorefter denne frist kan forlænges med yderligere to måneder. Regeringen er ikke bekendt med, at Europa-Parlamentet har udtalt sig om sagen på nuværende tidspunkt.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

RoHS-direktivet er implementeret i dansk ret ved bekendtgørelse om begrænsning af anvendelse af visse farlige stoffer i elektrisk og elektronisk udstyr i EU (RoHS-bekendtgørelsen).

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

En vedtagelse af forslaget vil medføre behov for tilpasning af dansk lovgivning. Det delegerede direktiv implementeres ved udstedelse af ny RoHS-bekendtgørelse med de ændringer, der følger heraf senest seks måneder efter det delegerede direktivs ikrafttræden.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget har ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller konsekvenser for EU's budget.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget skønnes ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at medføre nævneværdige erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

Forslaget skønnes marginalt at have negativ virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark, idet der i en begrænset periode gives tilladelse til, at små mængder kviksølv må anvendes til smeltetrykstransducere til kapillarreometre. Ansøger forventer i den sammengæng, at det omhandler op til 50 g kviksølv pr. år i EU. Det er ikke muligt at opgøre, hvor mange apparater der kunne blive anvendt i Danmark, men det vurderes at være et begrænset antal.

Høring

Notatet har været i skriftlig høring i EU-Miljøspecialudvalget, hvor der er indkommet bemærkninger fra Erhvervsstyrelsen, som vurderer, at forslaget ikke vil have administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater.

På baggrund af tidligere afstemninger om lignende forslag forventes der at være et kvalificeret flertal for forslaget blandt medlemsstaterne.

Regeringens generelle holdning

Der er tale om indrømmelse af en ny undtagelse, som vurderes marginalt at svække beskyttelsesniveauet i Danmark. Regeringen kan derfor støtte, at Rådet ikke gør indsigelse mod udstedelsen af den delegerede retsakt, og vil otte dage fra oversendelsen af nærværende notat lægge dette til grund.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.